

FORHOLDENE FOR KVINDELIGE FODBOLDFANS I DANMARK

INDHOLD

Introduktion	4
Om undersøgelsen	5
Kampe på stadion	8
Oplevelser med utryghed	11
Kønnet diskrimination	14
Klubbernes forhold til kvindelige fans	19
Afsluttende kommentar	21
Referencer	22

INTRODUKTION

FanNetværket for Kvinder (FNK) er et netværk, der samler kvindelige og non-binære fodboldfans på tværs af Danmark og de danske klubber.

FNK er et forum, hvor man kan snakke om de særlige udfordringer ved at være kvindelig fodboldfan og om chikane på tribunen, men også et sted hvor man kan debattere VAR, fankulturens udfordringer, møde ligesindede fans eller noget helt tredje i trygge rammer. Det er et sted, hvor kvinder kan skabe netværk og finde andre kvinder at tage på stadion med eller igangsætte fodboldrelaterede projekter. Det er et sted hvor vi kan hjælpe, støtte, dele tanker, sparre med hinanden og udvikle os.

FNK-projektet blev lanceret i marts 2021 med et ønske om at forbedre forholdene for kvindelige fodboldfans generelt og for at skabe et netværk blandt kvindelige fodboldfans i Danmark. Vi tror på at mere synlighed, respekt og fællesskab betyder flere fans og større opbakning til de enkelte hold i de danske ligaer – noget, der kommer alle til gode.

Rapporten her er baseret på et spørgeskema og har til formål at sætte fokus på de aktuelle forhold for kvindelige fodboldfans i Danmark. Det er anden gang undersøgelsen laves og vi er enormt stolte af, at så mange kvinder har ønsket at deltage og give deres meninger og oplevelser til kende.

God læselyst fra FNKs styregruppe,

Katinka Riess-Knudsen

Katja Knudsen

Katrine Blom

Michelle Lange

Sarah Agerklint

OM UNDERSØGELSEN

Undersøgelsen er baseret på kvantitativ data indsamlet via spørgeskema.

Spørgeskemaet blev lanceret via FNKs nyhedsbrev og sociale medier d. 01. december 2022. Herudover har vi fået hjælp fra Brøndby IF og AGF, der har delt vores spørgeskema på deres respektive Facebook-sider. Som det fremgår af side 5 har det sandsynligvis haft stor betydning at især Brøndby IF har delt spørgeskemaet, og vi kan kun opfordre vores netværk til at hjælpe med at dele næste års undersøgelse, så sammensætningen af respondenter bliver endnu mere sammensat.

Spørgeskemaet indeholdt 51 spørgsmål fordelt på 5 forskellige kategorier. Der blev lukket for besvarelser d. 08. januar 2023. Der er indsamlet 219 besvarelser, hvilket udgør en stigning på 9,5% fra sidste år.

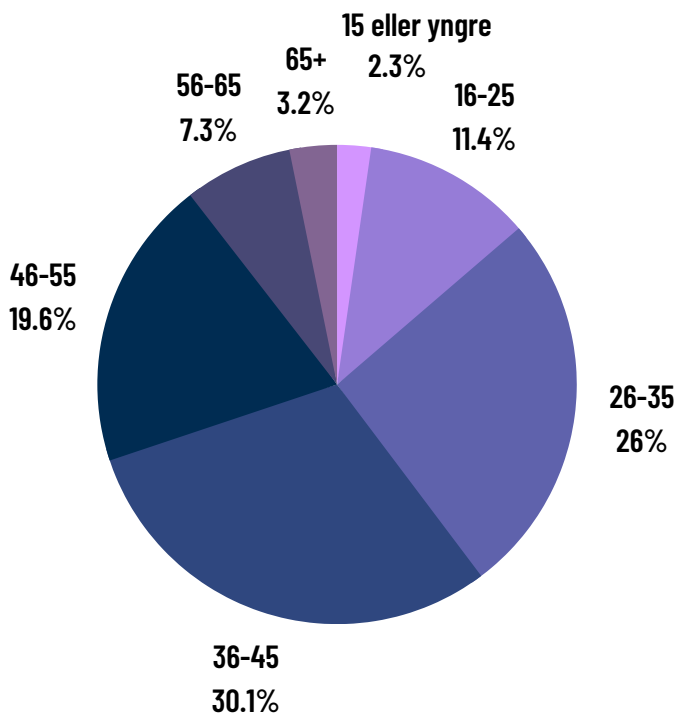
Som vi også skrev sidste år findes der fortsat meget lidt viden om kvindelige fodboldfans - både nationalt og internationalt. Det samme gælder nøjagtig information om hvor stor en andel af de danske fodboldfans, der er kvinder, hvilket endnu ikke er tilgængelig¹. Af samme årsag har vi ikke mulighed for at vide om vores undersøgelse er repræsentativ, men baseret på den indsigt vi har i det danske fanmiljø er det vores vurdering, at den tegner et brugbart billede af, hvad kvindelige og non-binære fans oplever.

Alder, køn og klub

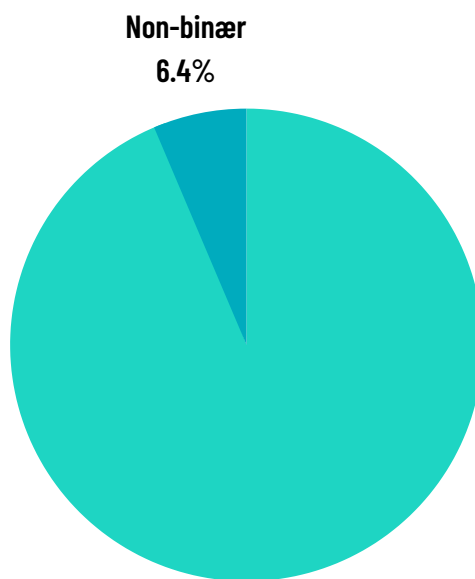
Ligesom sidste år kommer størstedelen af besvarelserne fra kvinder i alderen 26-55 år (76%). Gruppen af 36-45 årige udgør den største samlede aldersgruppe (30%) i modsætning til sidste år, hvor det var de 26-35 årige, der var i overtal. Der er dog tale om relative små udsving og begge aldersgrupper har udgjort omkring 30% af besvarelserne begge år.

Vores svar viser desuden at de fleste af kvinderne har et stærkt tilhørsforhold til deres klubber og været fans i lang tid - se figur 3.

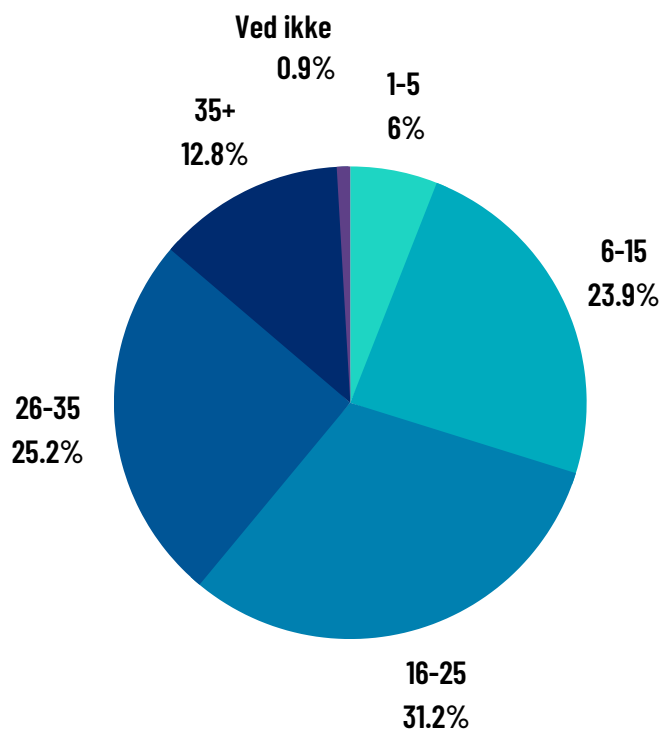
FIGUR 1. ALDERSFORDELING

FIGUR 2. KØNSFORDELING

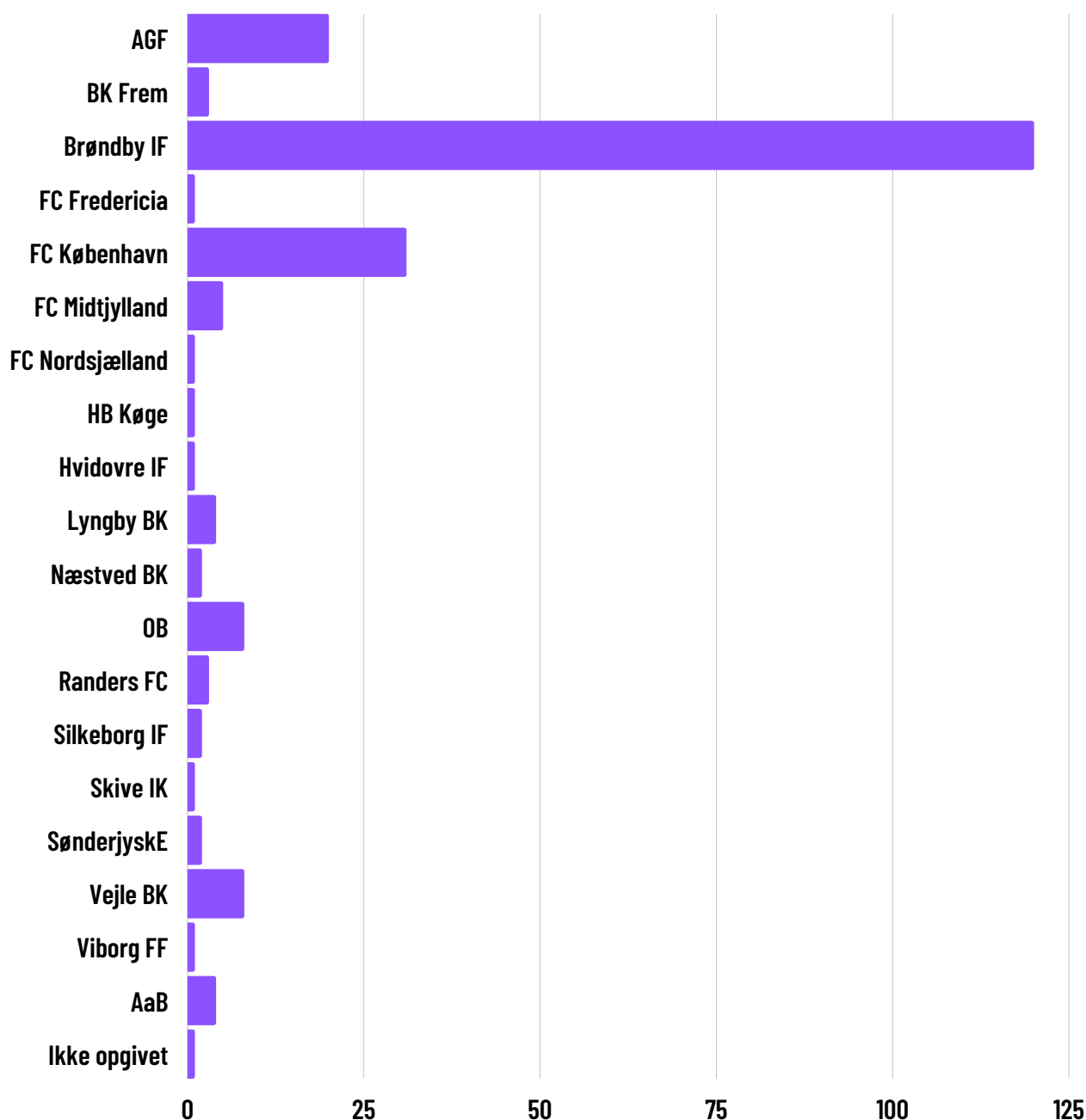

FIGUR 3. ÅR SOM FAN

Kigger vi på hvilke klubber, der er repræsenteret i undersøgelsen, er det ikke overraskende at det igen i år er fans af Brøndby IF, FC København og AGF, der har bidraget med flest besvarelser. Brøndby IFs fans udgør i sig selv 120 af de i alt 219 respondenter. På trods af den tydelige overvægt er det vores vurdering at fordelingen af de kvindelige fans stadig giver et relativt retvisende billede af hvor store og aktive de forskellige fanbaser er. Samtidig viser blandingen af både store og små klubber på tværs af divisionerne, der er repræsenteret i undersøgelsen, at de kvindelige fans er at finde overalt i Danmark.

FIGUR 4. KLUBFORDELING (PRIMÆR KLUB)

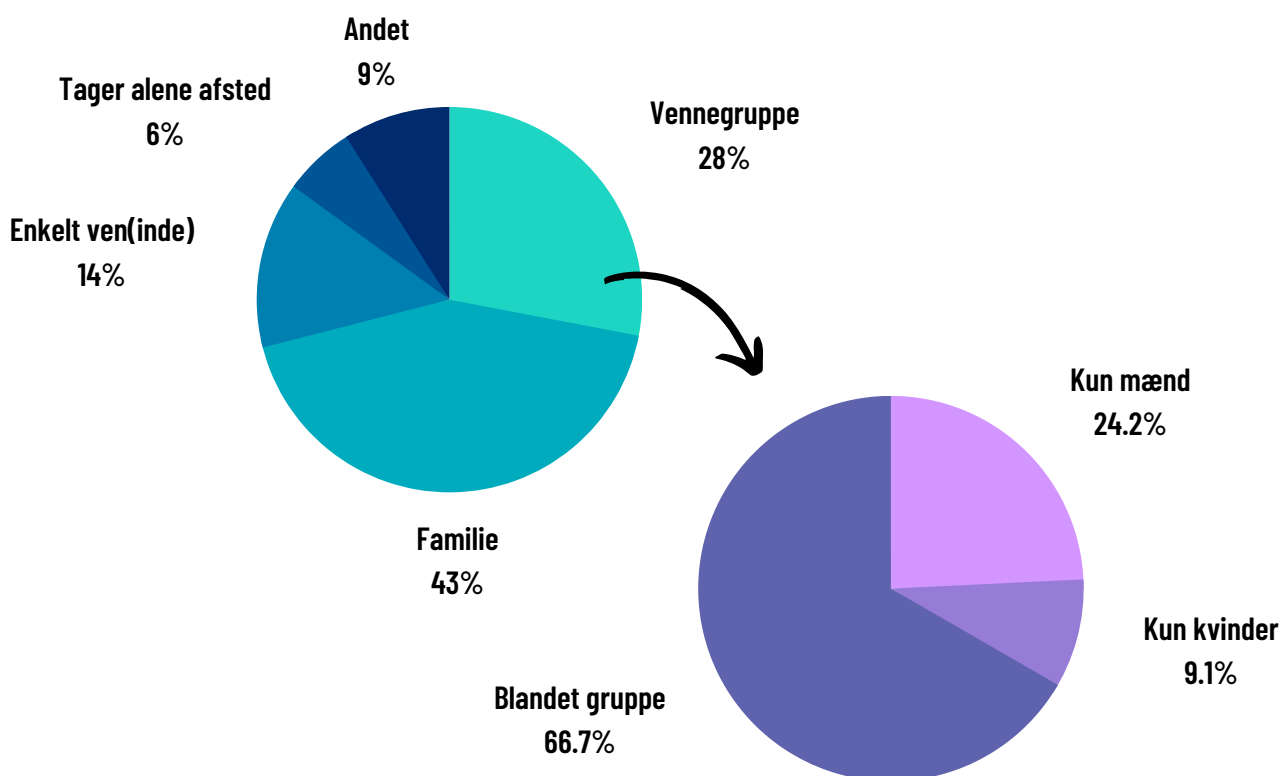

KAMPE PÅ STADION

Siden vores seneste undersøgelse er der blevet talt mere og mere om, at de danske fodboldklubber oplever en stigning i kvindelige fans på stadion. Særligt herrelandsholdets EM-kampe sidste sommer har sandsynligvis påvirket denne tendens og bidraget positivt til at udbrede fodboldfællesskabet til flere. I 2019 viste DBU's egne tal således at kvinder udgjorde omkring 15% af tilskuerne til EM-kvalifikationskampene og i 2021 var tallet steget til hele 30% i forbindelse med efterårets VM-kvalifikationskampe².

Samtidig viser både dette og sidste års undersøgelse at klubberne stadig har en opgave foran sig med hensyn til at forbedre forholdene for de fans, der er i undertal og generelt sikre trygge, attraktive oplevelser for en stadig mere sammensat målgruppe. De kvindelige (og evt. nytilkomne) fans er derfor fortsat interessante at lære mere om. I det følgende dykker vi lidt ned i hvor ofte kvinderne i vores undersøgelse tager på stadion, hvem de følges med og hvad der afholder dem fra at tage afsted.

FIGUR 5. HVEM TAGER DU PÅ STADION MED?

FIGUR 6. VENNEGRUPPENS SAMMENSÆTNING

Størstedelen af respondenterne tager på stadion med deres familie (43%). Det er en klar stigning fra sidste år, hvor det tal lå på 36% mens det mest populære svar var 'med en vennegruppe' med 45,5%. I år er det imidlertid faldet til 28%. Det er umiddelbart svært for os at kende årsagen hertil, men muligvis spiller det sammen med respondenternes aldersfordeling. Hvad angår vennegrupper er det desuden værd at bemærke, at antallet af kvinder, der primært tager på stadion med andre kvinder, ser ud til at stige (1,4 procentpoint i forhold til sidste års undersøgelse). Vi håber, at dette er en indikation på at flere kvinder har fundet nogen at følges med og/eller generelt føler sig velkomne på stadion. I forlængelse heraf og lig sidste års undersøgelse ser vi dog stadig en stor forskel i kvindernes deltagelse ved henholdsvis hjemme- og udebanekampe. Hele 70% svarer at de møder op til alle eller langt de fleste hjemmekampe i løbet af en sæson, men kun 9,5% svarer det samme når det gælder udebanekampe. Det er en halvering ift. sidste år, hvor forskellen i forvejen var bemærkelsesværdig (hhv. 68% og 18,5%) og faktisk svarer flertallet at de ser under fem eller ingen kampe på udebane (70,8%).

70%

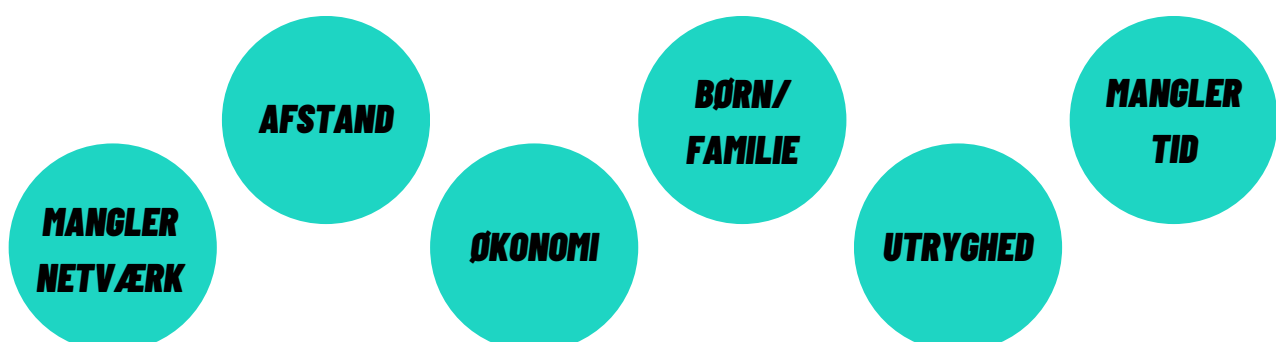
ser alle eller langt de fleste kampe
PÅ HJEMMEBANE
i løbet af en sæson.

9,5%

ser alle eller langt de fleste kampe
PÅ UDEBANE
i løbet af en sæson.

Hvad angår kvindernes årsager til ikke at tage til kampe på stadion, så ser vi en gentagelse af temaerne fra sidste år. Fravalg af både ude- og hjemmekampe bliver hyppigst begrundet med for stor geografisk afstand fra bopæl til stadion (39%), manglende tid (24,2%) og manglende netværk/nogen at følges med (24,2%). Af disse tre årsager ærgrer vi os selvfølgelig mest over den sidste, som dog også er den vi nemmest kan gøre noget ved i fællesskab.

Vores forhåbning er, at både FNK og lokale, klubbaserede netværk kan medvirke til at få flere kvinder til at mødes og på den måde udbygge deres muligheder for at tage afsted til kampe. På vores første FNK-seminar i 2021 blev kimen lagt til etableringen af 'Brøndbydamer', der er Danmarks første lokale netværk af sin størrelse (pt. 145 medlemmer). Vi er desuden, i løbet af 2022, blevet informeret om at flere mindre, lokale netværk for kvinder og non-binære fans enten allerede har set dagens lys eller så småt er ved at blive etableret. Det er helt i FNKs ånd og vi glæder os til at følge udviklingen.

Noget, der desuden fylder i kvindernes svar angående fravalg af kampe er utryghed. Her gives der både udtryk for utryghed relateret til vold, pyroteknik og stadionforhold som fx pladsmangel på tribunerne. At se fodbold på stadion er en vigtig del af fankulturen og bør være en tryk oplevelse for alle, uanset køn, alder eller andre parametre. Af samme grund zoomer vi ind på utrygheden generelt, i næste afsnit.

Hvad siger kvinderne?

OM FRAVALG AF UDEBANEKAMPE

"Jeg kan ikke så godt lide at være på andre stadions og tror også, at jeg ville være lidt bange for voldelige fans. Både på eget hold, men også andres."

"Jeg har tidligere været af sted til udekampe, men har ikke været det længe, hvilket skyldes en kombination af utryghed og at jeg ikke synes der er et fællesskab/netværk for det."

"Jeg er ikke tryk – jeg har prøvet udebaneture, men jeg synes ikke man bliver behandlet ordentligt."

"Jeg har ikke et større fællesskab at følges med og jeg føler ikke, at de udebaneture, der arrangeres fra centralt hold, er noget for mig. På det punkt er jeg lidt misundelig på Brøndbydamerme, der har et udtalt åbent og inkluderende fællesskab ifm. kampe."

Oplevelser med UTRYGHED

Igen i år har vi spurgt kvinderne om de har følt sig utrygge i forbindelse med en fodboldkamp (på hjemmebane såvel som udebane) samt hvordan/hvorfor de oplevede utrygheden. Resultatet er i år - lidt overraskende - "omvendt" i forhold til sidste års undersøgelse. Her viste vores undersøgelse at 23% havde følt sig utrygge i forbindelse med hjemmebanekampe mens 34% havde følt sig utrygge i forbindelse med udebanekampe. I år svarer hele 30,6% at de har følt sig utrygge til hjemmekampe og "kun" 19,6% at de har været utrygge til udebanekampe. En positiv tolkning ville være at flere kvinder føler sig trygge på udebane, men det er stadig næsten hhv. hver 3. og 5. kvinde i undersøgelsen, der kan svare ja at have følt sig utryg i forbindelse med kampdage - og det er alt for mange. Hertil skal det også nævnes, at vi i år har spurgt til oplevelser med utryghed til kampe indenfor det seneste år, mens sidste års undersøgelse spurgte til oplevelser med utryghed generelt. Det gør kun resultaterne endnu mere bekymrende.

Stigningen i utryghed på hjemmebane kan muligvis forklares ved at respondenterne tager til mange flere hjemmebane- end udebanekampe og derfor vil være mere eksponerede for oplevelser af utryghed i den forbindelse, men det er svært at vide om udsvinget er signifikant. På den anden side kan man argumentere for at der ofte er mere plads, flere sektioner man kan placere sig i og et bedre kendskab til forholdene ved hjemmebanekampe generelt - og dermed en større sandsynlighed for at undgå utrygge situationer. På udebaneafsnit er der derimod begrænset med plads, fans er typisk fordelt på en-to sektioner på en tribune og forholdene kan være sværere at navigere i.

Årsager til utryghed - på hjemmebane

De 30,6% af kvinderne, der har følt sig utrygge i forbindelse med hjemmebanekampe blev spurgt til om fans, stemning og/eller stadionforhold havde været årsag til følelsen. Den største årsag til utryghed blandt vores respondenter er uden tvivl voldelig eller aggressiv adfærd på tribunen og sammenstød mellem fans.

Dernæst er pyroteknik, romerlys og tifo en stor årsag til utryghed, efterfulgt af uønskede berøringer eller kommentarer fra medfans samt råb mod modstanderfans og/eller dommer. Enkelte har desuden noteret ølkast og åbenlys handel med stoffer som årsag.

Hvad angår stadionforhold og faciliteter er det især turen til eller fra stadion, der bidrager til utryghed ved hjemmebanekampe. I forlængelse heraf kan vi også se at adskillelse af fans på stadion og pladsmangel på tribunerne er en utryghedsfaktor for en del. Det er dog værd at bemærke at undersøgelsen viser, at 90% af kvinderne oplever adskillelsen af fans på deres hjemmebanestadion som tilstrækkelig. Herudover nævner flere både politi og vagters adfærd som utryghedsskabende.

Hvad siger kvinderne?

OM UTRYGHED VED HJEMMEBANEKAMPE*

"Jeg blev utryg iblandt egne fans, som stod maskerede med romerlys lige op ad os."

"En mand begyndte at råbe grimme ting af en stakkels bolddreng og jeg kunne ikke holde min mund og sagde fra. I øjeblikket føltes det rigtigt, men bagefter blev jeg en smule bange for hvad der kunne være sket."

"Til pokalfinalen var der en gruppe mænd, der blev ved med at ville holde om mig mens de snakkede til mig - og de blev sure, da jeg bad dem om at lade mig være."

"Racistiske og sexistiske råb fra medfans gør mig utilpas."

"En episode efter kampen, hvor der blev skudt fyrværkeri mellem fangrupper og efter politiet, var utrolig ubehagelig."

"Der var en episode med noget pyro, hvor der var nogle flag, en taske og en jakke, som gik i brand, men det blev meget hurtigt slukket af en, som tænkte hurtigt. Men generelt føler jeg mig utryg ved pyro."

Årsager til utryghed - på udebane

Ligesom ved hjemmebanekampe spurgte vi også de 19,6%, der har følt sig utrygge i forbindelse med udebanekampe, om årsagerne til deres oplevelse. Der virker ikke til at være stor forskel på hjemmebane- og udebanekampene: igen er der flest, der peger på voldelig eller aggressiv adfærd på tribunen og sammenstød mellem fans som forklaring, efterfulgt af situationer med pyroteknik og romerlys. Hvad angår faciliteter er det også stadig adskillelsen af fans, der fylder mest, men andelen af kvinder, der angiver at pladsmangel på tribunen samt politi og vagters adfærd bidrager til utrygheden i forbindelse med udebanekampe, er bemærkelsesværdig stor. På baggrund af sidste års undersøgelse har vi allerede opstartet et godt samarbejde med både Divisionsforeningen og enkelte sikkerhedschefer, hvor vi blandt andet kigger på visitationsoplevelsen, men det er ingen hemmelighed at det seneste år har budt på mange udfordringer med lige præcis tryghed og vi kan kun opfordre politiet og de danske klubber til at arbejde målrettet med at forbedre forholdene for og dialogen med fans.

Hvad siger kvinderne?

OM UTRYGHED VED UDEBANEKAMPE*

"Inde i Parken til derbyet var stemningen voldsom og uhyggelig og vagterne forstod ikke at jeg kun ville tilses af en kvinde. Det har jeg desværre oplevet flere gange."

"Til en derbykamp i Fredericia var vi for mange fans på udebaneafsnittet og man kunne næsten ikke flytte sig. Der blev tændt romerlys meget tæt på kroppen. Derudover så - når man forlader udebaneafsnittet efter kampen - mødes man direkte med hjemmebanefansene og det var også lidt ubehageligt."

"Min gruppe og jeg fik tæsk til en udekamp. Der havde jeg det ikke for fedt med at gå nede ved de aktive fans til hjemmekampene til de efterfølgende kampe for dem, der gav os tæsk, fik ikke karantæne pga. dårlig kvalitet på overvågningen."

*Generelt var mange af disse kommentarer og eksempler på utryghed især nævnt i forbindelse med "større" kampe, herunder både københavn derby, Brøndby-AGF, store lokale opgør og europæiske kampe.

KØNNET DISKRIMINATION

Som det ses i forudgående afsnit, så bidrager både uønskede berøringer og kommentarer samt forskellige tilråb rettet mod andre til en utryg stemning på stadion. I dette afsnit går vi derfor i dybden med diskrimination (nærmere bestemt den kønnede diskrimination) og ikke mindst håndteringen af denne. I lighed med sidste år blev vores respondenter spurgt til om de har oplevet sexisme og overgreb eller grænseoverskridende adfærd af seksuel karakter i forbindelse med (dvs. før, under og efter) en fodboldkamp. Sexisme har vi, i spørgeskemaet, specificeret som fordomme eller diskrimination på baggrund af køn³. Igen er det vigtigt at pointere at vi har spurgt til oplevelser indenfor det seneste år, i modsætning til sidste år hvor vi spurgte til oplevelser generelt.

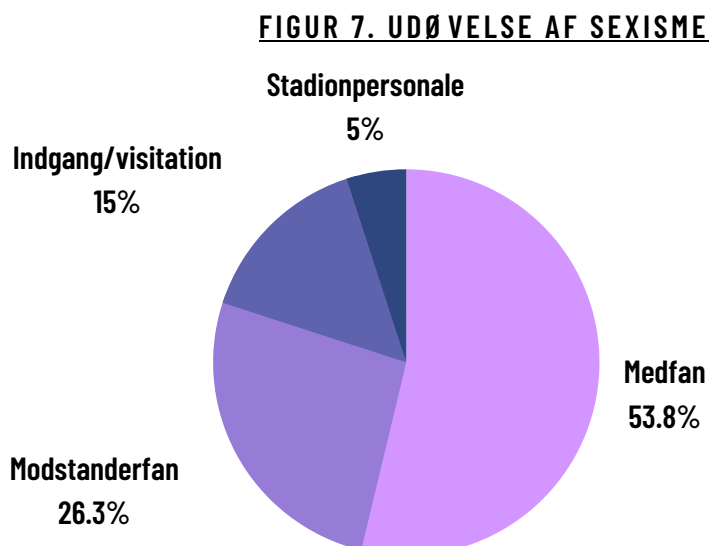
Sexisme i forbindelse med fodboldkampe

På trods af at vi kun har spurgt til det seneste år, svarer 23,7% stadig at de har oplevet sexisme i forbindelse med en fodboldkamp. Umiddelbart får man lyst til at glæde sig over at resultatet er faldet i forhold til sidste års undersøgelse, men det er bekymrende at næsten hver fjerde kvinde stadig kan svare ja til at have oplevet sexisme - særligt ovenpå et år, hvor vi har snakket meget mere om forholdene for kvindelige fans end tidligere. Hertil er det, igen i år, stadig særligt de yngre kvinder på op til 35 år, der oplever sexismen (69%) ligesom det desværre stadig er medfans, der står bag de fleste episoder - se figur 7.

23,7%

har oplevet sexisme i forbindelse med fodboldkampe det seneste år

FRA HVEM? →

Faktisk er den del steget en smule fra sidste år, med 13,6 procentpoint. Det er en ærgerlig indikation på at man som "minoritetsfan" endnu ikke kan føle sig fuldstændig tryk til fodbold, hvilket ellers burde være et frirum for alle uanset køn.

Overgreb i forbindelse med fodboldkampe

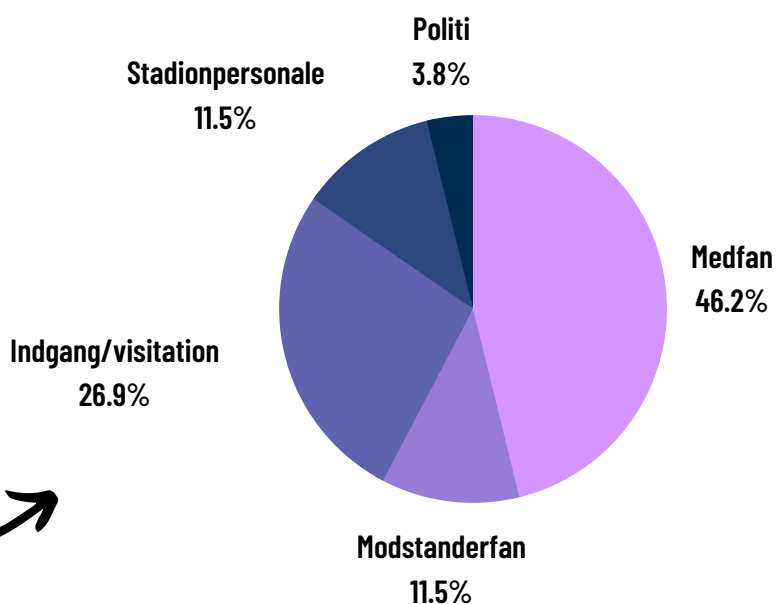
Som sagt spurgte vi også kvinderne om de, indenfor det seneste år, har oplevet direkte overgreb eller grænseoverskridende adfærd af seksuel karakter i forbindelse med fodboldkampe. Det er der stadig alt for mange, der kan svare ja til - 11,4% af vores respondenter - og undersøgelsen viser at problemet går på tværs af de forskellige klubber i Danmark. Også her er det den yngre del af kvinderne, dvs. til og med de 35-årige, der er overrepræsenterede i statistikken (52%) og i lighed med udøvelsen af sexismen er det primært medfans, der står bag episoderne, men negative oplevelser med visitationen ligger også særligt højt når det handler om grænseoverskridende adfærd - se figur 8.

FIGUR 8. UDØVELSE AF OVERGREB

11,4%

har oplevet direkte overgreb eller grænseoverskridende adfærd af seksuel karakter i forbindelse med fodboldkampe det seneste år

FRA HVEM? →

Visitation

Heldigvis viser vores undersøgelse, at der er en generel tilfredshed med visitationen på de danske stadions - se figur 9. Men da vi spurgte specifikt til om kvinderne har oplevet en visitation, der har overskredet deres grænser indenfor det seneste år, kommer vi faktisk op på hele 13,7%, der svarer ja. Disse oplevelser er fordelt nogenlunde lige mellem ude- og hjemmebanekampe i Danmark samt udebanekampe i udlandet.

Hvad siger kvinderne?

OM SEXISME OG OVERGREB

"Jeg bliver gramset på og kaldt for luder."

"En steward insisterede på at se hvilket undertøj jeg havde på før han ville lade mig komme ind på tribunen. Jeg nægtede selvfølgelig, men det ville være federe, hvis man kunne slippe for den slags - det gør mine mandlige medfans jo."

"Har blandt andet fået besked på at 'kællinger ikke hører til på tribunen' i en ølkø."

"Der er de sexistiske tilråb rettet mod dommer og modspillere. Selvom de ikke er rettet mod mig, føler jeg mig berørt af det som kvinde. Jeg synes ikke, jeg er sart, men jeg får det altid dårligt, når en hel langside råber *ludersøn* fx."

"Der var en mand, der begyndte at forklare mig hvordan jeg skulle holde mit halstørklæde op under indløb til en kamp. Klassisk mansplaining."

"En kontrollør gik for langt op ved skridtet da jeg skulle kropsvisiteres - jeg reagerede og han smilte bare! Først var jeg chokeret og tænkte han måske ikke var bevidst om han berørte det område, men bagefter gik jeg ud for at sige til ham, at det faktisk var grænseoverskridende."

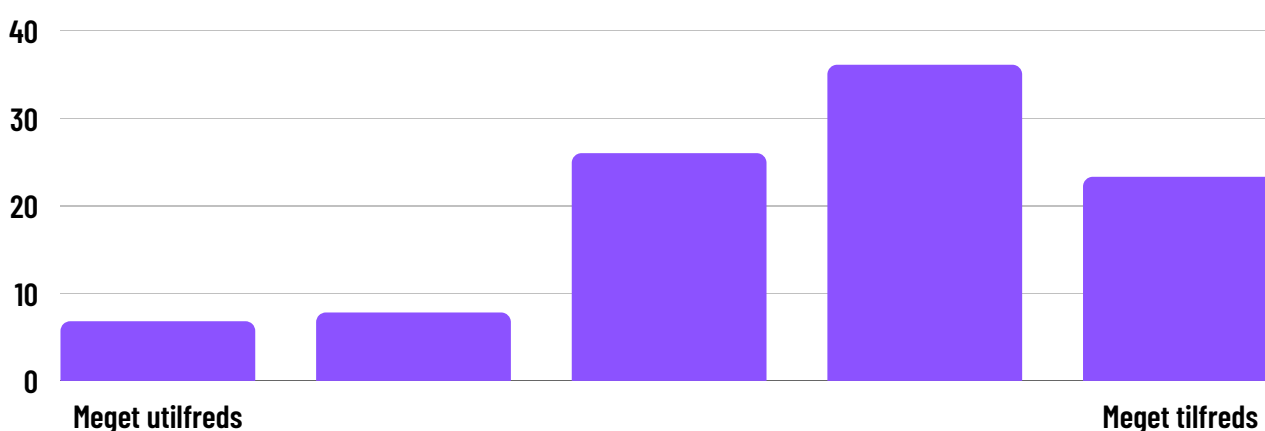
"Bliver latterliggjort pga. af mit køn og min tilstedeværelse ved en fodboldkamp, hvor jeg jo selvfølgelig må være gået forkert, for kvinder hører ikke til på lægterne. Det er det man oftest, som kvinde, må leve med at høre - særligt hvis man skulle finde på at komme med tifoforslag eller holdninger til spillet."

"Er blevet grebet op mellem benene af en medfan, der lige ville sige at det var utroligt man kunne høre en KVINDE heppe mellem alle fyrene."

"Vagterne hev op i min kjole."

Det er på alle måder uacceptabelt, at dem, der burde være med til at skærpe sikkerheden på stadion, bidrager til utryghed istedet, men vi hører også fra vagterne selv, at der kan opstå en del usikkerhed i visitationen og at det er en potentielt ubehagelig situation for begge parter. I forlængelse heraf viser vores undersøgelse et relativt stort behov for bedre kommunikation med 37,9% af kvinderne, der svarer at de ikke føler sig tilstrækkeligt informeret om hvordan en visitation skal foregå på de danske stadions og kun 23,3% har benyttet sig af muligheden for at få en kvindelig visitør. Det handler blandt andet om ikke at ville være til besvær og ikke kende til muligheden. Og det på trods af at vi har med en gruppe fans at gøre, der er vant til at komme fast på stadion igennem mange år. Af samme grund er vi i tæt dialog med Divisionsforeningen om forskellige tiltag, herunder bedre uddannelse af personale, bedre skiltning og ikke mindst ensartede muligheder for rapportering af krænkelser i forbindelse med fodboldkampe. På vores foranledning blev det, sidste år, indskrevet i Sikkerhedscirkulæret at alle klubber skal have en procedure for håndtering af diskriminerende/krænkende adfærd. Det er et konkret output af vores arbejde, som vi er enormt stolte af.

FIGUR 9. TILFREDSHED MED VISITATION PÅ DANSKE STADIONS

Online adfærd

Udover de dårlige oplevelser man kan blive udsat for når man er fysisk tilstede ved en fodboldkamp, så ved vi at der også kan opstå problemer, hvis man engagerer sig i fodbold online som kvinde eller non-binær. Derfor blev respondenterne også spurgt til om de generelt har oplevet at blive talt ned til eller talt grimt til, hvis de har ytret sig om fodbold på sociale medier. Her svarer hver femte ja (20%) og ligeså mange svarer at de med vilje undgår snak om fodbold online af frygt for negative kommentarer (21,5%). Vi ved fra andre undersøgelser, at de fleste danskere er enige om at tonen er for hård på nettet, men minoriteter bliver i særlig høj grad udsat for hadfuld tale og/eller udelukket fra debatter⁴.

Af samme grund er det et selvstændigt problem at så mange ikke trygt kan dyrke det online fodboldfællesskab, på lige fod med deres mandlige medfans, og noget vi håber at administratorer af diverse sider og grupper vil arbejde mere målrettet med i fremtiden. Især har klubberne, efter vores mening, en særlig forpligtelse til at moderere deres officielle sider og kommentarspor, og på den måde gå foran som gode eksempler for øvrige fora.

Hvad siger kvinderne?

OM DISKRIMINERENDE ADFÆRD ONLINE

"Har oplevet telefonchikane fra medfans efter at have ytret at jeg er imod pyro og deres generelle opførsel på sociale medier."

"Har fået nedladende kommentarer, der præciserer at jeg som kvinde intet ved om fodbold og derfor ikke bør have en mening - så jeg skal bare flette næbet åbenbart... kommer ik' til at ske."

"Måtte slette min kommentar om dårlig dommerpræstation pga. svarene blev rettet mod min person og mit køn, fremfor det faglige."

"Kvinder har bare ikke taleret ang. fodbold... uanset hvor meget vi ved eller går op i det så er den gængse holdning at vi kun kommer til bold for at se på mandeben og nummer, og slet ikke ved noget om hvad der foregår på banen."

"Jeg har oplevet det nærmest hver eneste gang jeg kommenterer noget og gør det derfor meget sjældent efterhånden og helst kun på venners opslag (ikke offentlige)."

"Jeg ser jo et mønster i, at der bliver talt ned til kvinder. Uanset hvad man skriver, får man at vide, at kvinder ikke har forstand på fodbold osv. Og får man ret evt. i løbet af kampen, ignoreres det - tager man fejl, begynder det hele forfra med latterliggørelse af kvinder."

"De negative og sexistiske kommentarer på sociale medier sker både i debatter om Superligaen, men især når jeg skriver noget ifm. kvindefodbold. Så er det helt sikkert, at der vil komme nedladende og ubehagelige kommentarer, hvilket er super nedtur."

KLUBBERNES FORHOLD TIL KVINDELIGE FANS

På baggrund af undersøgelsens temaer og resultater opfordrede vi sidste år både klubber og fanmiljøer til at kigge indad og tage større ansvar, og det bliver vi nødt til at gentage. Specifikt i forhold til klubberne, så spurgte vi i år om kvinderne ved hvem de skal kontakte i deres klub, hvis de oplever diskriminerende eller grænseoverskridende adfærd. Det er der 65,3%, der ikke gør. Ved episoder hvor modstanderfans har været "den udøvende part" svarer flere at deres medfans kom dem til hjælp, men herudover viser vores undersøgelse at langt de fleste håndterer problematiske situationer selv (53,7%), ingenting gør (22%) eller ikke ved hvad de skal gøre (17%). Kun meget få har kontaktet klub eller kontrollører og der er kun en enkelt, der er gået til klubbens SLO. Med andre ord er der, på alle parametre, plads til forbedring og klubberne har et særligt ansvar for at løfte deres del. I den forbindelse er det nu, som nævnt, et krav at klubberne får en procedure for håndtering af diskriminerende/krænkende adfærd på plads og vi håber, at det snart bliver tydeligt hvem man skal kontakte samt hvordan henvendelser behandles på alle klubbers hjemmesider. Det vil desuden understøtte en fremtidig indsats på området, hvis det lykkes at opstarte en god vane med at indrapportere og på den måde indsamle viden mere systematisk. Men herfra skal selvfølgelig også lyde en opfordring til de mange *bystanders* og gode allierede, som vi har mødt i forbindelse med vores FNK-arbejde: husk at bakke op og/eller sige fra når der udspiller sig ubehagelige episoder, især mellem egne fans - det kan gøre en kæmpe forskel.

Vender vi blikket lidt væk fra utryghed og den diskriminerende adfærd, så har vi også i år spurgt til om kvinderne føler sig set af deres klub generelt. Det kan være i forhold til kommunikation, faciliteter, produktion af merchandise eller andet. Overordnet set er kvinderne tilfredse eller meget tilfredse med hvordan deres klub forholder sig til dem som fans, men de uddybende svar peger alligevel i retning af at kvinderne bliver glemt i forskellige sammenhænge. Det handler blandt andet om merchandise og kamptrøjer, hvor flere er utilfredse med både udbud og manglen på størrelser/fit, der tilpasset forskellige kroppe.

Faktisk svarer hele 56,6% at der er intet eller meget begrænset med merchandise til dem i deres klub. Det er imidlertid kun 18,3% af kvinderne, der svarer 'ved ikke/det har ikke min interesse' når man spørger til merchandise-situationen i deres klub, så umiddelbart kan man tænke at der er et stort potentiale for klubberne i at møde kvindernes efterspørgsel i højere grad. Herudover ser vi flere negative bemærkninger, der knytter sig til stadionfaciliteter. Generelt beretter vores respondenter om en relativ høj tilfredshed med deres hjemmebanestadion, men hele 45% er utilfredse med toiletforholdene og 30,6% er utilfredse med kvaliteten af mad og drikkevarer i boderne. Endelig efterspørger flere kvinder arrangementer eller aktiviteter, der henvender sig til dem i højere grad.

I forlængelse heraf er det vigtigt at understrege at respondenterne giver udtryk for lidt forskellige behov. Nogle savner et mere kvindespecifikt fokus både hvad angår tilbud målrettet kvinder (og ikke kun som en del af familier) og merchandise, hvor man fx ønsker sig kjoler, smykker, badedragter eller lignende. Men særligt i forhold til merchandise er der ligeså mange, der primært ønsker at kunne købe det samme som mændene - bare med bedre pasform.

Generelt er der også masser af idéer til at få indtænkt og inkluderet kvinderne i højere grad i kvindernes svar. Det drejer sig både om at bruge billedmateriale, der viser flere forskellige typer fans, i klubbernes kommunikation, at få flere kvinder i ledelse og stab, officielle samarbejder med andre end brands der laver herretøj, poser til hygiejneprodukter på toiletterne, flere kvindelige stadionspeakere, mere fokus på at fodbold også er en kvindesport, med videre. Og som altid står vi meget gerne til rådighed for klubber, der har mod på og lyst til at gå mere ind i dette arbejde.

AFSLUTTENDE KOMMENTAR

Vi er utrolig taknemmelige for at så mange kvindelige og non-binære fodboldfans har valgt at støtte op omkring FNK og deltaget i undersøgelsen for 2022. Det har givet et værdifuldt og ikke mindst opdateret indblik i forholdene for "minoritetfans" i de danske fanmiljøer. Der er fortsat meget vi ikke ved, men vi fortsætter arbejdet med at samle viden ind og sætte fokus på de temaer, der fylder. Vi håber, at du som læser - uanset om du er fan, ansat i/omkring fodbold eller noget helt tredje - også er blevet motiveret til at gøre din del for at flere får gode oplevelser med fodbold i fremtiden. Vi er i hvert fald altid klar på at hjælpe til, hvor der er behov for det, så tøv ikke med at tage fat i os via: **fnk@fairfans.dk & fannetverket.dk**

REFERENCER

1) Verena Lenneis & Gertrud Pfister (2015): *Gender constructions and negotiations of female football fans. A case study in Denmark* - European Journal for Sport and Society, 12:2, 157-185

2) Se fx TV2 Nyheder: <https://nyheder.tv2.dk/samfund/2021-10-11-flere-kvinder-end-tidligere-ser-fodbold-paa-stadion-jeg-tror-det-er-gaaet-op-for>

3) Se fx KVINFO, Danmarks videnscenter for køn og ligestilling:
<https://kvinfo.dk/videnspakke/sexisme/begrebsafklaring/5>

4) Analyseinstituttet Wilke (2018): *9 ud af 10 danskere: Tonen på nettet er for hård* samt Institut for Menneskerettigheder (2016): *Den offentlige debat på Facebook - en undersøgelse af danskernes debatadfærd*

